

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5902/2567

นางสาว ล. กับพวกโจทก์ นาย อ. กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 353, ป.อ. มาตรา 354, ป.อ. มาตรา 83, ป.วิ.พ. มาตรา 145

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกนำที่ดินพิพาทอันเป็นทรัพย์มรดกในส่วนที่โจทก์ทั้งสามจะได้รับตามพินัยกรรมไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ของจำเลยทั้งสองถึงสองครั้งโดยไม่ได้รับความเห็นชอบหรือยินยอมจากโจทก์ทั้งสามยอมก่อให้เกิดทรัพย์สินจำนองในที่ดินพิพาท แม้การจำนองจะไม่ทำให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตกเป็นของผู้จำนอง แต่สิทธิจำนองเป็นบุริมสิทธิที่ติดไปกับตัวทรัพย์มีผลผูกพันต่อกองมรดกและทายาททั้งปวง หากจำเลยทั้งสองไม่ชำระหนี้ตามสัญญาจำนอง หนี้เหล่านั้นจะตกเป็นภาระแก่กองมรดกและทายาทรวมทั้งโจทก์ทั้งสามต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามสัญญาจำนองแทนจำเลยทั้งสอง ก่อนจดทะเบียนจำนองครั้งแรก จำเลยทั้งสองรู้อยู่แล้วว่าโจทก์ทั้งสามฟ้องจำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกให้โอนที่ดินพิพาทให้โจทก์ทั้งสามในฐานะผู้สืบมรดกของทายาทตามพินัยกรรม และก่อนที่จำเลยทั้งสองจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทครั้งที่สอง จำเลยทั้งสองก็ทราบแล้วว่าโจทก์ทั้งสามฟ้องคดีอาญาจำเลยทั้งสองอันมีมูลเหตุสืบเนื่องจากจำเลยทั้งสองจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทครั้งแรกแล้ว แต่จำเลยทั้งสองยังคงจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทครั้งที่สองโดยเพิ่มวงเงินจำนองให้สูงขึ้นไปอีกแล้วนำเงินที่ได้จากการจำนองมาใช้ประโยชน์ส่วนตัวของจำเลยทั้งสองยอมแสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาไม่สุจริต อันถือได้ว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาล กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสามฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 353, 354, 83 ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่าคดีมีมูล ให้ประทับฟ้อง จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 353 ประกอบมาตรา 354 (ที่ถูกต้องระบุมตรา 83 ด้วย) จำคุกคนละ 2 ปี จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยทั้งสองฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติตามที่คู่ความไม่ได้ฎีกาโต้แย้งกันว่า โจทก์ทั้งสามเป็นบุตรของนายนพดล กับนางสกินะ ซึ่งอยู่กินฉันสามีภรรยาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน โจทก์ทั้งสามเป็นผู้สืบสันดานของนายนพดลที่ให้การรับรองบุตรแล้ว เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2543 นายประเสริฐ ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกส่วนหนึ่งรวมทั้งที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 1664 เฉพาะส่วนเนื้อที่ 5 ไร่ 1 งาน 42 ตารางวา พร้อมบ้านหลังใหญ่ให้แก่นายนพดล วันที่ 22 พฤศจิกายน 2549 นายประเสริฐถึงแก่ความตาย ศาลมีคำพิพากษาดังจำเลยทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกของนายประเสริฐ ต่อมาจำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดมโนบุรีขอให้กำจัดนายนพดลมิให้รับมรดกของนายประเสริฐด้วยเหตุปิดบัง

พินัยกรรม คดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้กำนัดนายนพดลมีให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร วันที่ 18 กันยายน 2560 โจทก์ทั้งสามมีหนังสือทวงถามจำเลยทั้งสองให้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรมของนายประเสริฐที่ตกทอดแก่โจทก์ทั้งสามจำเลยทั้งสองได้รับแล้วเพิกเฉย และวันที่ 19 ตุลาคม 2560 โจทก์ทั้งสามฟ้องจำเลยทั้งสองต่อศาลจังหวัดมโนบุรีขอให้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินในส่วนที่นายนพดลมีสิทธิได้รับตามพินัยกรรมทั้งหมดให้แก่โจทก์ทั้งสาม และวันที่ 11 มีนาคม 2562 ศาลจังหวัดมโนบุรีมีคำพิพากษาว่าโจทก์ทั้งสามสามารถสืบมรดกจากนายนพดลตามสิทธิที่ได้รับมรดกของนายประเสริฐ คดีถึงที่สุด วันที่ 29 พฤศจิกายน 2560 จำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นประกันหนี้เงินกู้ยืมของจำเลยทั้งสองต่อนายสุรัชย์ ครั้งแรก เป็นเงิน 6,000,000 บาท โจทก์ทั้งสามกับพวกฟ้องจำเลยทั้งสองต่อศาลจังหวัดมโนบุรีในความผิดชื้อหายกยอก คดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลฎีกาให้ลงโทษจำคุกจำเลยทั้งสองแต่ให้รอการลงโทษจำคุกเฉพาะจำเลยที่ 1 เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2562 จำเลยทั้งสองจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทและจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทใหม่ ครั้งที่สอง เป็นเงิน 11,350,000 บาท ซึ่งโจทก์ทั้งสามนำมาเป็นมูลฟ้องคดีนี้ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลล่างทั้งสองหรือไม่ เห็นว่า เมื่อศาลมีคำพิพากษาตั้งจำเลยทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกของนายประเสริฐแล้วจำเลยทั้งสองไม่อาจจัดการมรดกให้เป็นไปทางใดทางหนึ่งได้ตามอำเภอใจจึงต้องทำหน้าที่ผู้จัดการมรดกภายใต้กรอบและหลักเกณฑ์ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ โดยประการที่สำคัญจำเลยทั้งสองมีหน้าที่ต้องรวบรวมทรัพย์สินมรดกทั้งหลายของนายประเสริฐนำมาแบ่งปันแก่ทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกให้เป็นไปตามกฎหมายและตามพินัยกรรมของนายประเสริฐโดยจำต้องกระทำเพื่อประโยชน์แก่กองมรดกด้วยความสุจริต โปร่งใสและเปิดเผยเพื่อไม่ให้เป็นที่คลางแคลงใจแก่ทายาท การที่จำเลยทั้งสองนำที่ดินพิพาทพร้อมสิ่งปลูกสร้างไปจำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้ของจำเลยทั้งสองต่อนายสุรัชย์โดยโจทก์ทั้งสามไม่ได้รู้เห็นยินยอมย่อมก่อให้เกิดทรัพย์สินจำนองในที่ดินพิพาทนั้น แม้การจำนองจะไม่ทำให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตกเป็นของผู้จำนอง แต่สิทธิจำนองเป็นบุริมสิทธิที่ติดไปกับตัวทรัพย์สินจำนองมีผลผูกพันต่อกองมรดกและทายาททั้งปวง ดังนั้น หากจำเลยทั้งสองไม่ชำระหนี้เงินกู้ยืมตามสัญญาจำนองหนี้เหล่านั้นก็จะตกเป็นภาระแก่กองมรดกและทายาท รวมทั้งโจทก์ทั้งสามซึ่งสืบมรดกจากนายนพดลที่มีสิทธิจะได้รับมรดกที่ดินพิพาทตามพินัยกรรมของนายประเสริฐในอันจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามสัญญาจำนองให้แก่ผู้รับจำนองแทนจำเลยทั้งสอง มิฉะนั้นผู้รับจำนองอาจใช้สิทธิฟ้องร้องบังคับจำนองยึดที่ดินพิพาทออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ตามสัญญาจำนองได้ นอกจากนี้ยังได้ความจากพยานหลักฐานที่โจทก์ทั้งสามนำสืบมาว่า เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2560 โจทก์ทั้งสามในฐานะผู้สืบมรดกจากนายนพดลยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองต่อศาลจังหวัดมโนบุรีขอให้บังคับจำเลยทั้งสองจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและส่งมอบทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินมรดกในส่วนที่นายนพดลมีสิทธิจะได้รับตามพินัยกรรมทั้งหมดให้แก่โจทก์ทั้งสาม และวันที่ 11 มีนาคม 2562 ศาลจังหวัดมโนบุรีมีคำพิพากษาว่าโจทก์ทั้งสามสามารถสืบมรดกจากนายนพดลมีสิทธิได้รับมรดกตามพินัยกรรมของนายประเสริฐและให้จำเลยทั้งสองโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมส่งมอบทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินมรดกในส่วนที่นายนพดลมีสิทธิจะได้รับตามพินัยกรรมทั้งหมดให้แก่โจทก์ทั้งสาม ประกอบกับจำเลยที่ 2 เบิกความยอมรับว่า ก่อนจดทะเบียนจำนองครั้งแรก จำเลยที่ 2 ทราบเรื่องที่โจทก์ทั้งสามยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับเรื่องขอสืบ

มรดกจากนายพนดลที่มีสิทธิได้รับมรดกตามพินัยกรรมของนายประเสริฐแล้ว จำเลยที่ 2 ยัง จดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทโดยไม่ได้แจ้งและไม่ได้รับความยินยอมจากโจทก์ทั้งสาม อีกทั้ง ได้ความตามทางนำสืบของโจทก์ทั้งสามว่า หลังจากจำเลยทั้งสองจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาท เป็นประกันหนี้เงินกู้ยืมแก่นายสุรัชครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560 แล้ว ต่อมาวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2561 โจทก์ทั้งสามกับพวกฟ้องจำเลยทั้งสองกับพวกในข้อหาร่วมกันโกงเจ้าหนี้และ ร่วมกันทำผิดหน้าที่ผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลโดยทุจริตจากการที่จำเลยทั้งสองนำที่ดินพิพาทไป จดทะเบียนจำนองครั้งแรกดังกล่าว ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ.1525/2561 ของศาลจังหวัด มินบุรี แสดงว่าก่อนจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทครั้งแรกจำเลยที่ 2 ทราบเรื่องที่โจทก์ทั้งสาม ยื่นฟ้องคดีแพ่งเพื่อขอสืบมรดกจากนายพนดลที่มีสิทธิจะได้รับมรดกตามพินัยกรรมของนาย ประเสริฐแล้วยังฝ่าฝืนนำที่ดินพิพาทพร้อมสิ่งปลูกสร้างซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกที่จะตกแก่โจทก์ทั้งสาม ไปจดทะเบียนจำนองต่อนายสุรัช และก่อนจำเลยทั้งสองจดทะเบียนจำนองที่ดินครั้งที่สองจำเลย ทั้งสองก็ทราบแล้วว่าโจทก์ทั้งสามกับพวกฟ้องจำเลยทั้งสองกับพวกเป็นคดีอาญาอันมีมูลเหตุสืบ เนื่องมาจากการที่จำเลยทั้งสองจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทครั้งแรกแล้ว แต่จำเลยทั้งสองยังคง จดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทครั้งที่สองโดยเพิ่มวงเงินจำนองให้สูงขึ้นไปอีก พฤติกรรมของจำเลย ทั้งสองเช่นนี้ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็น ทรัพย์สินของทายาทและโจทก์ทั้งสามแล้ว ที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่า เหตุที่ยังไม่จดทะเบียน โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่โจทก์ทั้งสามเนื่องจากคดีที่โจทก์ทั้งสามฟ้องขอสืบมรดกของนายพนดล ตามพินัยกรรมยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลสูงยังไม่ถึงที่สุด และจำเลยทั้งสองเชื่อว่าจะ ขณะคดีสามารถนำทรัพย์สินมรดกส่วนนั้นมาแบ่งปันให้แก่ทายาทคนอื่นได้นั้น เห็นว่า ขณะจำเลย ทั้งสองจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทครั้งที่สองนั้นจำเลยทั้งสองทราบผลคำพิพากษาคดีแพ่ง หมายเลขดำที่ พ.1745/2560 ของศาลจังหวัดมินบุรี ที่พิพากษาให้โจทก์ทั้งสามสืบมรดกจากนาย พนดลมีสิทธิจะได้รับทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรมของนายประเสริฐ และให้จำเลยทั้งสอง โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งสามแล้ว แม้ขณะนั้นคดียังไม่ถึงที่สุดแต่ผลแห่ง คำพิพากษาของศาลจังหวัดมินบุรีดังกล่าวย่อมผูกพันโจทก์ทั้งสามและจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นคู่ ความในกระบวนการพิจารณาคดีนั้น นับตั้งแต่วันที่ได้พิพากษาจนถึงวันที่คำพิพากษานั้นได้ถูก เปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรือดลเสีย ถ้าหากมี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 145 วรรคหนึ่ง ข้ออ้างตามฎีกาของจำเลยทั้งสองนี้จึงรับฟังไม่ได้ ในทางตรงข้ามการที่จำเลย ทั้งสองไม่โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งสามตามคำพิพากษากลับนำที่ดินพิพาทไป จดทะเบียนจำนองครั้งที่สองในวงเงินที่สูงขึ้นจากการจำนองครั้งที่หนึ่งอีกหลายล้านบาทซึ่ง เป็นการเพิ่มภาระหนี้ให้แก่กองมรดก ทายาทและโจทก์ทั้งสาม ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยทั้งสอง มีเจตนาไม่สุจริตอย่างชัดเจน ส่วนที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่า จำเลยทั้งสองนำเงินที่ได้จากการจำนอง ทั้งสองครั้งมาเป็นค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีและค่าทนายความ เพื่อดิตตามเอาทรัพย์สินมรดกมา แบ่งปันให้แก่ทายาทอันเป็นประโยชน์แก่กองมรดกและทายาทถือเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการมรดก โดยชอบ และโจทก์ทั้งสามนำสืบไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสองนำเงินที่ได้จากการจำนองไปใช้ ประโยชน์ส่วนตัว การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงมิใช่กรณีเป็นผู้จัดการมรดกกระทำผิดหน้าที่ของ ตนโดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินนั้น เห็นว่า ค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีและค่าทนายความดังกล่าวจำเลยทั้งสองนำมาใช้ในการต่อสู้คดีที่ถูกโจทก์ ทั้งสามกับทายาทอื่นฟ้องทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาเพื่อขอแบ่งปันทรัพย์สินมรดกและขอให้ลงโทษ

จำเลยทั้งสองในความผิดเกี่ยวกับการประพฤติผิดหน้าที่ผู้จัดการมรดกเกือบทั้งสิ้น อันเป็นการต่อสู้คดีเพื่อปฏิเสธไม่แบ่งปันทรัพย์มรดกตามพินัยกรรมให้แก่ทายาทตามหน้าที่ของจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้จัดการมรดก โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายที่จำเลยทั้งสองบันทึกไว้ ก็เป็นค่าใช้จ่ายจำเป็นที่สมควรปรากฏว่าเกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกแต่อย่างใดตามที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยไว้โดยละเอียดซึ่งศาลฎีกาเห็นว่าชอบแล้วจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำอีก เพราะฉะนั้นค่าใช้จ่ายและค่าทนายความดังกล่าวจึงถือไม่ได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการมรดกโดยชอบที่กองมรดกจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้ และรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสองนำเงินที่ได้จากการจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาททั้งสองครั้งมาใช้ในการจัดการมรดกดังที่จำเลยทั้งสองฎีกากล่าวอ้างและนำสืบมา พยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสามมีน้ำหนักให้รับฟังได้ว่า เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งจำเลยทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกของนายประเสริฐแล้ว ต่อมาศาลมีคำพิพากษากำหนดนายนพดลมีให้รับมรดกตามพินัยกรรมของนายประเสริฐและมีคำพิพากษาให้โจทก์ทั้งสามเป็นผู้สืบมรดกจากนายนพดลมีสิทธิได้รับมรดกตามพินัยกรรมของนายประเสริฐ แต่จำเลยทั้งสองไม่แบ่งปันทรัพย์มรดกตามพินัยกรรมให้แก่โจทก์ทั้งสามกลับนำที่ดินพิพาทพร้อมสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์มรดกในส่วนที่โจทก์ทั้งสามจะได้รับตามพินัยกรรมนั้นไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ของจำเลยทั้งสองโดยไม่ได้รับความเห็นชอบหรือยินยอมจากโจทก์ทั้งสามแล้วนำเงินที่ได้จากการจำนองมาใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวของจำเลยทั้งสองเองอันถือได้ว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาลกระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 353 ประกอบมาตรา 354, 83 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองมานั้นชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น ส่วนฎีกาข้ออื่นของจำเลยทั้งสองนอกจากนี้ เป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อยไม่เป็นข้อสาระสำคัญและไม่มีผลให้เปลี่ยนแปลงคำพิพากษาจึงไม่วินิจฉัยให้ พิพากษายืน

องค์คณะ

สุชาติ สุนทรเกษม · จรรยา จิระเรืองรัตน · อุดลย์ อุดมผล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/5902/2567>